

СТАНОВИЩЕ

От проф. дпн Владимир Маринов Радулов

Върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен

„Доктор“ по научно направление 1.2 педагогика (специална педагогика)

на тема:

**„УЧЕНИЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ ОБЕКТ НА ТОРМОЗ
В ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА“**

Докторант: Олимпия Кацони

Научен ръководител : проф. дпн Мира Цветкова – Арсова

През последното десетилетие сме свидетели на увеличен брой дисертации на млади учени, които са насочени към приобщаващото образование и социално-психологическите проблеми, които то поражда. Днес, в съвременното училище, всички ученици, включително и тези със специални образователни потребности, са поставени в сложната атмосфера на множество социални предизвикателства като: злоупотреба с алкохол, тютюнопушене, наркомания, агресия и тормоз.

Върху този фон представеният дисертационен труд на Олимпия Кацони е едно много добро попадение в опитите за преодоляване на дискриминацията и изолацията спрямо децата със СОП. Очевидно е, че по тези проблеми у нас повече се говори, отколкото да се прави нещо реално за преодоляването на такъв значим проблем, какъвто е агресията и тормозът.

Прави добро впечатление, че авторката използва много съвременна дефиниция на понятието „тормоз“, което включва 3 компонента: агресивно поведение, повтарящо се поведение и силата в полза на извършителя. Предлага се чудесно дефиниране на вербалния, социалния и физическия тормоз. Издигнатите 6 хипотези са много добре

формулирани. Задачите биха могли да бъдат представени малко по-синтезирано. О. Кацони използва надеждна съвременна изследователска методика, като модифицира подбраните въпросници. Важно качество на авторката е да дискутира анализиранияте резултати в контекста на схващанията на други автори в изследваната област. Прави впечатление, че от издигнатите 6 хипотези, хипотезите 2, 3 и 4 са частично доказани, което говори за научна обективност.

Направените изводи откриват нови съвременни перспективи за работа в преодоляването на училищния тормоз. Извършен е задълбочен и пространен анализ на явлениято тормоз. Резултатите показват, че на най-силен тормоз са подложени децата от аутистичния спектър, а на най-слаб - децата с учебни затруднения. Важна констатация е, че тормозът се увеличава в началното училище, в сравнение с детската градина. Не е пренебрегната и пасивната реакция на голяма част от учителите и възрастните. Препоръките са отправени към разнообразни и точни адреси. Те трябва да се използват и в българската действителност.

Докторантката Олимпия Кацони демонстрира ясен и добре издържан научен стил и висока професионална компетентност. Имам следния въпрос към докторантката: Без съмнение формирането на социални компетенции има огромно значение сред всички ученици. Кой трябва да се занимава с обучението в социални компетенции в общообразователното училище?

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

1. Съдържанието на труда е представено прекалено детайлно, което създава чувството за известна разводненост.
2. Целта на изследването е добре поставена, но би могла да бъде по-ясно редактирана.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд е изключително актуален, научно издържан и практически полезен. Докторантката притежава много добри изследователски умения. Въз основа на всичко изложено дотук, с пълна убеденост предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научно направление 1.2 педагогика (специална педагогика) на Олимпия Кацони.

4.05 2019 г., София

Член на научното жури:

(Проф. дпн Владимир Радулов)